

Trafikutskottets betänkande 2020/21:TU11

Transportstyrelsens olycksdatabas

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om Transportstyrelsens olycksdatabas. Utskottet bedömer att det behövs en lag för att fastställa de rättsliga ramarna för personuppgiftsbehandlingen och som innehåller bestämmelser som ger ett grundläggande skydd för den enskildes personliga integritet. Utskottet anser att regeringens förslag i propositionen är väl motiverade och ändamålsenliga. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår ett motionsyrkande om möjligheten att lämna ut uppgifter från olycksdatabasen till andra än myndigheter.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:124 Transportstyrelsens olycksdatabas.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	6
Transportstyrelsens olycksdatabas	6
Reservationer	15
Möjlighet att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter, punkt 2 (SD).....	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	17
Propositionen	17
Följdmotionen	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Transportstyrelsens olycksdatabas.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:124.

2. Möjlighet att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter

Riksdagen avslår motion

2020/21:3882 av Thomas Morell m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 22 april 2021

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Anders Åkesson (C), Magnus Jacobsson (KD), Teres Lindberg (S), Denis Begic (S), Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Jimmy Ståhl (SD), Anders Hansson (M), Thomas Morell (SD), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Emma Berginger (MP), Åsa Coenraads (M), Abraham Halef (S) och Carina Ödebrink (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:124 Transportstyrelsens olycksdatabas. Med anledning av propositionen har en motion väckts. En förteckning över de behandlade förslagen återfinns i bilaga 1 och regeringens lagförslag finns i bilaga 2. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Bakgrund

Under andra halvan av 1990-talet påbörjades arbetet med att skapa ett informationssystem med uppgifter om olyckor som uppstått i vägtransport-systemet. Denna olycksdatabas, Swedish Traffic Accident Data Acquisition (Strada), förs i dag av Transportstyrelsen. Syftet med Strada är att den ska vara dels ett verktyg för trafiksäkerhetsarbetet på lokal, regional och nationell nivå, dels ett underlag för statistik och forskning inom trafiksäkerhetsområdet.

I Strada sammanförs uppgifter om olycksfall från Polismyndigheten och sjukvården. Rapporteringen från Polismyndigheten avser uppgifter om själva olyckan och dess förlopp och kommer från den information som har samlats in av den polis som kallats till olycksplatsen eller den information som kommit in genom en polisanmälan. Sjukvårdens rapportering grundar sig på avtal som träffats mellan Transportstyrelsen och respektive vårdinrättning eller region. Rapporteringen, som görs med stöd av samtycke från patienten, avser främst uppgifter om de personskador som uppstått till följd av en olycka.

Alltsedan Strada inrättades har olycksdatabasen varit föremål för flera utredningar. Framför allt har frågan om en författningsreglering av personuppgiftsbehandlingen i Strada varit aktuell.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att det ska införas en lag som reglerar personuppgiftsbehandlingen i den databas över olyckor och skador i trafiken som förs av Transportstyrelsen. Uppgifterna i olycksdatabasen Strada används i olika trafiksäkerhetsrelaterade sammanhang. I den föreslagna lagen, som ska komplettera EU:s dataskyddsförordning, ska det bl.a. finnas bestämmelser om för vilka ändamål som personuppgifter får behandlas i databasen. Det ska också finnas bestämmelser om krav på pseudonymisering av personuppgifter och om direktåtkomst. Därutöver föreslår regeringen att lagen ska innehålla bestämmelser om skyldigheter för Polismyndigheten, Kustbevakningen och vissa vårdgivare att lämna uppgifter till databasen. Databasen innehåller i dag

huvudsakligen uppgifter om olyckor som uppstått i vägtransportsystemet. Den föreslagna lagen innebär att också uppgifter om olyckor i fritidssjöfart ska rapporteras till olycksdatabasen.

Regeringen föreslår att den nya lagen ska träda i kraft den 1 juli 2021.

Utskottets överväganden

Transportstyrelsens olycksdatabas

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i proposition 2020/21:124 Transportstyrelsens olycksdatabas. Utskottet bedömer att det behövs en lag för att fastställa de rättsliga ramarna för personuppgiftsbehandlingen och som innehåller bestämmelser som ger ett grundläggande skydd för den enskildes personliga integritet. Utskottet anser att regeringens förslag i propositionen är väl motiverade och ändamålsenliga. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår ett motionsyrkande om en möjlighet att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter.

Jämför reservationen (SD).

Propositionen

En ny lag införs

Regeringen föreslår att det ska införas en ny lag om behandling av personuppgifter i Transportstyrelsens databas över olyckor och personskador i trafiken.

Regeringen gör bedömningen att behandlingen i olycksdatabasen Strada sammantaget inte innebär något betydande intrång i den personliga integriteten men konstaterar att databasen innehåller uppgifter av integritets-känslig natur som rör ett stort antal individer. Därför anser regeringen att behandlingen av personuppgifter i databasen bör regleras i lag. En ny lag bör fastställa de rättsliga ramarna för personuppgiftsbehandlingen och innehålla bestämmelser som ger ett grundläggande skydd för den enskildes personliga integritet men bör i övrigt kompletteras med föreskrifter på lägre normgivningsnivå. Regeringen föreslår även att lagen ska innehålla bestämmelser om skyldigheter för andra aktörer att rapportera uppgifter till databasen.

Regeringen anser att Transportstyrelsen även i fortsättningen bör vara huvudman för Strada och ha uppgiften att föra den. Regeringen bedömer att detta uppdrag kan komma till uttryck på lägre normgivningsnivå än lag, t.ex. i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen.

Vidare bedömer regeringen att syftet att minska antalet döda och allvarligt skadade i trafiken tillsammans med de skyddsåtgärder som införs uppväger de nackdelar som kan uppstå för den enskilde genom behandlingen av personuppgifter i databasen. Regeringen anser att den föreslagna regleringen är proportionell mot de mål som eftersträvas.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde

Regeringen föreslår att den nya lagen ska gälla vid behandling av personuppgifter i olycksdatabasen, oavsett på vilket sätt – automatiserat eller manuellt – som behandlingen görs. Vidare menar regeringen att det finns skäl att tillämpa bestämmelserna om personuppgiftsbehandling i den föreslagna lagen även vid behandling av uppgifter om avlidna personer.

Förhållandet till annan reglering

Regeringen föreslår att den nya lagen ska innehålla en bestämmelse som tydliggör att lagen kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i det följande kallad EU:s dataskyddsförordning. Regeringen föreslår vidare att den nya lagen ska ange att lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, i det följande kallad dataskyddslagen, och föreskrifter som har meddelats i anslutning till dataskyddslagen gäller vid behandling av personuppgifter i databasen, om inte annat följer av lagen eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den.

Uppgifter om olyckor i fritidssjöfart

Strada innehåller i dag huvudsakligen uppgifter om olyckor som har uppstått i vägtransportsystemet. Regeringen menar att databasen bör utökas till att även innehålla uppgifter om olyckor i fritidssjöfarten och anser att sådana uppgifter bör rapporteras till olycksdatabasen. Regeringen konstaterar att nollvisionen och de trafikpolitiska målen numera gäller för alla transportslag, dvs. även inom sjöfarten. Regeringen anser att det är angeläget att kunna få uppgifter om de olyckor och skador som uppstår inom fritidssjöfarten för att uppnå målet om att minska antalet döda och allvarligt skadade.

Uttryck i lagen

När det gäller olyckor som ska rapporteras till Strada har regeringen följande förslag. I lagen avses med

- vägtrafikolycka: en plötslig händelse eller serie av händelser som har inträffat helt eller delvis på en väg och involverat ett fordon i rörelse
- olycka i trafikmiljö: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat en trafikant och inträffat helt eller delvis på en väg, helt eller delvis på en gångbana som inte ligger invid en väg, på en buss- eller spårvagnshållplats eller ombord på en spårvagn
- olycka med terrängmotorfordon: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat ett terrängmotorfordon i rörelse
- olycka med fritidsfartyg: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat ett sjösatt fritidsfartyg.

När det gäller övriga termer och uttryck som används i lagen föreslår regeringen att de ska ha samma betydelse som i EU:s dataskyddsförordning, lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och förordningen (2001:651) om vägtrafikdefinitioner.

Personuppgiftsansvar

Regeringen föreslår att Transportstyrelsen ska vara personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i olycksdatabasen. Regeringen konstaterar att det är Transportstyrelsen som är tekniskt ansvarig för databasen, inklusive de applikationer som används när uppgifter rapporteras och lämnas ut. Regeringen menar att det underlättar för den enskilde om ansvaret för den personuppgiftsbehandling som sker i databasen är samlat hos en myndighet. Den som rapporterar uppgifter till Strada eller medges direktåtkomst till databasen är själv personuppgiftsansvarig för den behandling som sker inom ramen för den egna verksamheten.

Tillåtna ändamål

Regeringen föreslår att personuppgifter ska få behandlas i olycksdatabasen om det är nödvändigt för att framställa statistik inom trafiksäkerhetsområdet samt forskning som avser trafiksäkerhet eller planering, uppföljning, utvärdering och kvalitetsssäkring av trafiksäkerhetsarbete. Personuppgifter som behandlas enligt dessa ändamål ska enligt regeringens förslag få behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att behandlingen inte är oförenlig med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Databasens innehåll

Regeringen föreslår att databasen får innehålla uppgifter med anknytning till de olyckor som avses i den föreslagna lagen och om personer som varit involverade i olyckan. Regeringen föreslår vidare att en upplysningsbestämmelse ska införas om att regeringen kan meddela närmare föreskrifter om vilka personuppgifter som får behandlas i databasen.

Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter

Regeringen föreslår att uppgifter om hälsa som avser personskador ska få behandlas i databasen och användas som sökbegrepp. Inga andra känsliga personuppgifter ska enligt förslaget få behandlas. Vidare föreslår regeringen att behandling av känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelser ska endast vara tillåten vid vidarebehandling i enlighet med den s.k. finalitetsprincipen om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Finalitetsprincipen innebär att personuppgifter bara får vidarebehandlas om behandlingen inte kan anses oförenlig med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Skyldighet att lämna uppgifter till Strada

När det gäller vårdgivares rapportering till olycksdatabasen gör regeringen bedömningen att den bör göras obligatorisk. I dag bygger rapporteringen på överenskommelser mellan Transportstyrelsen och varje sjukhus, eller i vissa fall regionen, och på att man inhämtar samtycke från patienten. När det gäller vårdgivares uppgiftsskyldighet föreslår regeringen att vårdgivare som ger akutsjukvård och vars verksamhet innefattar ortopedi eller kirurgi ska lämna uppgifter till databasen som rör samtliga personer som söker vård eller har avlidit till följd av en olycka i trafikmiljö, en olycka med terrängmotorfordon eller en olycka med fritidsfartyg. En skyldighet för vårdgivare att rapportera till Strada innebär att rapporteringen ska göras oavsett om patienten har samtyckt eller inte. Regeringens samlade bedömning är att allmänintresset av att säkerställa ett kunskapsunderlag med hög kvalitet som är ägnat att förbättra trafiksäkerheten väger tyngre än det intrång i den personliga integriteten som en obligatorisk rapportering innebär. Regler om ersättning från Transportstyrelsen till vårdgivarna för deras rapportering bör enligt regeringen föreskrivas på en lägre normgivningsnivå än lag.

När det gäller Polismyndighetens uppgiftsskyldighet föreslår regeringen att Polismyndigheten ska lämna uppgifter till Strada om vägtrafikolyckor, olyckor med terrängmotorfordon och olyckor med fritidsfartyg som polisen har fått kännedom om och som har medfört personskada eller dödsfall. Den föreslagna regleringen innebär enligt regeringen ingen skyldighet för Polismyndigheten att inhämta uppgifter enbart för att rapportera dessa till Strada. De uppgifter som rapporteras till Strada är sådana som Polismyndigheten samlar in för egna ändamål. När det gäller Kustbevakningens uppgiftsskyldighet föreslår regeringen att Kustbevakningen ska lämna uppgifter till databasen om olyckor med fritidsfartyg som myndigheten har fått kännedom om och som har medfört personskada eller dödsfall.

Regeringen föreslår vidare att en upplysningsbestämmelse om vårdgivares, Polismyndighetens och Kustbevakningens uppgiftsskyldigheter ska införas. Enligt förslaget ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kunna meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheterna.

Personuppgifter ska pseudonymiseras

Regeringen föreslår att personuppgifter i olycksdatabasen ska vara pseudonymiserade. Med pseudonymisering menas att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som innebär att de inte längre kan tillskrivas en specifik registrerad utan att kompletterande uppgifter används. Regeringen konstaterar att pseudonymiserade uppgifter i stor utsträckning är tillräckliga för att kunna användas i det trafiksäkerhetsarbete som olycksdatabasen syftar till att stödja. Transportstyrelsen ska enligt förslaget dock i enskilda fall få vidta åtgärder för att personuppgifter åter ska bli direkt hänförliga till enskilda registrerade om det är absolut nödvändigt för att säkerställa att uppgifter som myndigheten lämnar som underlag för officiell statistik är riktiga, forskning som avser

trafiksäkerhet eller att Transportstyrelsen ska kunna uppfylla sina skyldigheter som personuppgiftsansvarig.

Åtkomst till uppgifter

Regeringen föreslår att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Polismyndigheten, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Trafikanalys, Trafikverket, länsstyrelserna och kommunala myndigheter ska få medges direktåtkomst till personuppgifter i olycksdatabasen som respektive myndighet behöver för trafiksäkerhetsändamål. Direktåtkomst ska enligt förslaget endast medges till pseudonymiserade uppgifter.

Regeringen föreslår vidare att universitet och högskolor som är myndigheter eller som vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska jämföras med myndigheter ska få medges direktåtkomst till personuppgifter i databasen om uppgifterna behövs för forskning som avser trafiksäkerhet. Om uppgifterna i databasen ska användas i sådan forskning som omfattas av lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor ska enligt förslaget direktåtkomst endast få medges under förutsättning att såväl forskningen som behandlingen av uppgifterna har godkänts vid en sådan etikprövning.

Vidare föreslår regeringen att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten och om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst. Den som har medgetts direktåtkomst ska enligt förslaget, utan hinder av sekretess, ha rätt att ta del av personuppgifter i databasen vid sådan åtkomst. Den som har medgetts direktåtkomst ska ansvara för att tillgången till personuppgifter begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Regeringen gör vidare bedömningen att det saknas behov av att införa några särskilda regler om något annat sätt att lämna ut personuppgifter elektroniskt än genom direktåtkomst.

Den registrerades rättigheter

EU:s dataskyddsförordning innehåller vissa bestämmelser om den registrerades rättigheter. Regeringen gör bedömningen att det saknas behov av att införa särskilda bestämmelser i fråga om den registrerades rättigheter enligt EU:s dataskyddsförordning.

Längsta tid som personuppgifter får behandlas

Regeringen föreslår att personuppgifter i databasen inte ska få behandlas under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till de trafiksäkerhetsrelaterade ändamålen. Vidare föreslår regeringen att en upplysningsbestämmelse ska införas om att regeringen kan meddela föreskrifter om längsta tid som personuppgifter får behandlas och om gallring.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att den nya lagen ska träda i kraft den 1 juli 2021. Regeringen menar vidare att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Konsekvenser

Den föreslagna lagen ska reglera hur Transportstyrelsen får behandla personuppgifter i databasen. Enligt regeringens bedömning väntas de författningsreglerade uppgiftsskyldigheterna medföra en förbättring av innehållet i databasen och en viss effektivisering av verksamheten. Förslagen kan medföra vissa ökade kostnader för Transportstyrelsen i fråga om systemutveckling. Regeringen bedömer att kostnaderna ryms inom de befintliga anslagsramarna.

Vidare bedömer regeringen att för de regioner och enskilda vårdgivare som rapporterar till Strada bör en författningsreglerad uppgiftsskyldighet inte medföra några väsentliga förändringar. Det innebär enligt regeringen att regioner och enskilda vårdgivare har rätt till ersättning för rapportering till databasen. Ersättningen bedöms rymmas inom Transportstyrelsens befintliga anslagsramar.

Regeringens förslag innebär att skyldigheten att rapportera olyckor i fritidssjöfart utökas något och att formerna för Kustbevakningens rapportering kan komma att ändras. Regeringen bedömer att eventuella ökade kostnader för Polismyndigheten och Kustbevakningen kan hanteras inom befintliga anslagsramar.

Regeringen menar vidare att för användare av databasen väntas förslaget leda till ett förbättrat underlag, vilket är positivt utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv och för att framställa statistik. Regeringen framhåller att förslaget innebär att vissa myndigheter och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen kan medges direktåtkomst till personuppgifter i olycksdatabasen.

Enligt regeringens bedömning innebär det inte någon påtaglig försvagningen av integritetsskyddet att man tar bort kravet på samtycke från den enskilde för att behandla de sjukvårdsrapporterade uppgifterna, om man beaktar de skyddsåtgärder som föreslagits.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3882 framför Thomas Morell m.fl. (SD) att företag och ideella organisationer bör tillåtas att komma åt anonymiserad information i Strada. Motionärerna konstaterar att företag och intresseorganisationer i dag har svårt att få ut nödvändig information ur Strada och menar att förslagen i propositionen riskerar att förstärka svårigheterna. Det vore enligt motionärerna olyckligt för det fortsatta arbetet med nollvisionen att utestänga de ideella organisationerna och företagen från databasen. Motionärerna betonar i sammanhanget att det ska vara omöjligt att knyta sådan information som kommer ideella organisationer och företag till del till en person.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Utskottet vill inledningsvis påminna om att Transportstyrelsens olycksdatabas Strada inrättades genom ett regeringsbeslut 1996, och där samlas uppgifter om trafikolyckor och om de personskador som olyckan har lett till. Syftet med Strada är att den ska vara dels ett verktyg för trafiksäkerhetsarbetet på lokal, regional och nationell nivå, dels ett underlag för statistik och forskning inom trafiksäkerhetsområdet. Utskottet betonar att Strada utgör ett viktigt verktyg för nollvisionen, dvs. det långsiktiga målet att ingen ska dö eller skadas allvarligt i trafiken.

Utskottet kan konstatera att behandlingen av personuppgifter i Strada först gjordes med stöd av personuppgiftslagen (1998:204) som upphävdes den 25 maj 2018 och att den därefter har gjorts med stöd av EU:s dataskyddsförordning. Utskottet uppmärksammar att olycksdatabasen har varit föremål för flera utredningar sedan den inrättades. Framför allt har frågan om en författningsreglering av personuppgiftsbehandlingen i Strada varit aktuell. Denna fråga behandlades i utredningsbetänkandena Fordonslag m.m. (SOU 2001:29), Transportinspektionen – Ansvarslag för vägtrafiken m.m. (SOU 2008:44) samt Olycksregister och djupstudier på transportområdet (SOU 2014:24). Bakgrunden har främst varit att det rättsliga stödet för hanteringen av känsliga personuppgifter i Strada har ansetts oklart. Även frågan om huruvida sjukvårdens rapportering borde säkerställas genom en lagstadgad rapporteringsskyldighet har lyfts fram liksom hur Strada ska göras till ett bättre och mer användbart verktyg i trafiksäkerhetsarbetet. Utskottet konstaterar att samtliga utredningar har gjort bedömningen att Strada bör författningsregleras.

I propositionen lämnar regeringen förslag till en ny lag om behandling av personuppgifter i Strada. Utskottet delar regeringens bedömning att behandlingen av personuppgifter i Strada sammantaget inte innebär något betydande intrång i den personliga integriteten men konstaterar att olycksdatabasen innehåller uppgifter av integritetskänslig natur som rör ett stort antal individer. Mot denna bakgrund delar utskottet regeringens bedömning att behandlingen av personuppgifter i databasen bör regleras i lag. Utskottet menar att lagen bör fastställa de rättsliga ramarna för personuppgiftsbehandlingen och innehålla bestämmelser som ger ett grundläggande skydd för den enskildes personliga integritet men bör i övrigt kompletteras med föreskrifter på lägre normgivningsnivå.

För att skapa en sammanhållen reglering som ger överblick över den personuppgiftsbehandling som görs bör lagen även innehålla bestämmelser om skyldigheter för andra aktörer att rapportera uppgifter till databasen. Utskottet vill här särskilt framhålla att förutsägbarheten och tydligheten ökar för både Transportstyrelsen, dem som rapporterar in uppgifterna och den enskilda registrerade genom att bestämmelser om behandling av

personuppgifter i databasen och skyldigheten att rapportera in uppgifter till databasen samlas i en lag.

Möjlighet att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter

Utskottet kan konstatera att det inte finns någon enskild myndighet som har det samlade ansvaret för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige. Sådant arbete bedrivs hos flera myndigheter. Utskottet vill dessutom peka på att även olika organisationer och företag arbetar aktivt med trafiksäkerhetsfrågor. Detta innebär att olycksdatabasen i stor utsträckning förs i syfte att den ska vara ett underlag för alla de olika aktörer som arbetar med trafiksäkerhet. Utskottet vill särskilt framhålla att en av de bärande tankarna bakom Strada är att informationen ska tillhandahållas flera olika aktörer i samhället.

Utskottet välkomnar regeringens förslag som innebär att ett antal statliga och kommunala myndigheter ska få medges direktåtkomst till uppgifter i Strada. När det gäller motionsförslaget om att även företag och ideella organisationer bör tillåtas att komma åt anonymiserad information i Strada vill utskottet betona att dessa aktörer utför ett mycket viktigt arbete inom trafiksäkerhetsområdet och att dessa därför kan ha behov av uppgifter från Strada. Utskottet vill lyfta fram att forskning inom bl.a. fordonsområdet som leder till lösningar för att skapa säkrare fordon och trafik utgör ett viktigt bidrag till nollvisionen. Utskottet vill liksom regeringen även framhålla betydelsen av frivilligorganisationernas arbete för att öka trafiksäkerheten.

Enligt utskottets bedömning innebär förslagen i propositionen inte någon förändring för företag och intresseorganisationer jämfört med dagens situation. Dessa aktörer har möjlighet att vända sig till Transportstyrelsen och begära ut uppgifter, varefter myndigheten får pröva förutsättningarna för att enligt sekretessregleringen lämna ut uppgifterna. Till dessa aktörer kan åtkomst endast medges till uppgifter som inte omfattas av sekretess. Det innebär att uppgifter som inte kan hänföras till en person, t.ex. aggregerade uppgifter, bör kunna lämnas ut. Om tillräckligt många uppgifter slås samman så att de inte rimligen går att hänföra till en enskild bör sådana aggregerade data kunna lämnas ut, och även uppgifter som har behandlats på annat sätt som innebär att den registrerade inte längre är identifierbar bör kunna lämnas ut. I sammanhanget kan konstateras att Strada även innehåller andra typer av data som inte är att anse som personuppgifter, t.ex. uppgifter om fordon och väglag, och som bör kunna lämnas ut till t.ex. intresseorganisationer och företag. Utskottet konstaterar att Transportstyrelsen ska säkerställa att uppgifterna inte avser en enskilds förhållanden eller utgör personuppgifter innan myndigheten lämnar ut sådana uppgifter.

Utskottet delar regeringens bedömning att det inte är nödvändig med någon uttrycklig bestämmelse i den nya lagen om möjligheten att lämna ut sådana uppgifter.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet finner sammanfattningsvis att regeringens förslag i proposition 2020/21:124 Transportstyrelsens olycksdatabas är väl motiverade och ändamålsenliga. Utskottet bedömer att det behövs en lag för att fastställa de rättsliga ramarna för personuppgiftsbehandlingen och som innehåller bestämmelser som ger ett grundläggande skydd för den enskildes personliga integritet.

Vidare finner utskottet ingen grund för att vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet om möjligheten att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter och avstyrker därmed motion 2020/21:3882 av Thomas Morell m.fl. (SD).

Reservationer

Möjlighet att lämna ut uppgifter till andra än myndigheter, punkt 2 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3882 av Thomas Morell m.fl. (SD).

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis framföra att vi i huvudsak ställer oss positiva till regeringens förslag till en ny lag om Transportstyrelsens olycksdatabas. Vi vill dock lyfta fram att företag och ideella organisationer bör tillåtas att komma åt anonymiserad information i olycksdatabasen Strada.

Vi kan konstatera att företag och intresseorganisationer i dag har svårt att få ut nödvändig information från Strada. Bland remissinstanserna har bl.a. AB Volvo poängterat Stradas betydelse för forskning och utveckling. Likaså har Sverige sedan många år en tradition av att ideella organisationer såsom Riksförbundet M Sverige, Sveriges Motorcyklister (SMC) och Motorförarnas Helnkyterhetsförbund (MHF) aktivt arbetar med trafiksäkerhet. Vi vill uppmärksamma att de ideella organisationerna i dag har svårt att nå information i Strada, och vi menar att förslagen i propositionen riskerar att förstärka de svårigheterna. De ideella organisationerna har en omfattande utbildningsverksamhet och deltar aktivt i opinionsbildningen för en säkrare trafik. Vi vill peka på att de har bidragit till att Sverige i dag har en framskjutande roll i trafiksäkerhetsarbetet, och att utestänga de ideella organisationerna och företagen från informationen i Strada vore olyckligt för det fortsatta arbetet med nollvisionen.

Vi vill vidare understryka att det givetvis ska vara omöjligt att knyta den information som ideella organisationer och företag får ta del av till enskilda personer. Det handlar i stället om att ge dem som aktivt arbetar med trafiksäkerhet nödvändig information för att de ska kunna utveckla sin verksamhet. För företag och ideella organisationer bör det vara tillräckligt att kunna utläsa vad som har orsakat en olycka – om det var fordonet, föraren eller vägmiljön som var orsaken. Den informationen är nödvändig för dem som har till uppgift att bilda opinion för säkrare trafik. Likadant är det för dem som

utbildar förare eftersom utbildningen ofta grundar sig på verkliga händelser och hur man ska agera för att undvika att upprepa ett liknande olycksförlopp.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:124 Transportstyrelsens olycksdatabas:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Transportstyrelsens olycksdatabas.

Följdmotionen

2020/21:3882 av Thomas Morell m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta företag och ideella organisationer att komma åt anonymiserad information i Strada och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om Transportstyrelsens olycksdatabas

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Transportstyrelsens databas över olyckor och personskador i trafiken. Lagen gäller även vid behandling av uppgifter i databasen som gäller avlidna personer.

Förhållandet till annan reglering

2 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

3 § Vid behandling av personuppgifter enligt denna lag gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Uttryck i lagen

4 § Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i EU:s dataskyddsförordning, lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och förordningen (2001:651) om vägtrafikdefinitioner.

5 § I denna lag avses med en

1. *vägtrafikolycka*: en plötslig händelse eller serie av händelser som har inträffat helt eller delvis på en väg och involverat ett fordon i rörelse,

2. *olycka i trafikmiljö*: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat en trafikant och inträffat

a) helt eller delvis på en väg,

b) helt eller delvis på en gångbana som inte ligger invid en väg,

c) på en buss- eller spårvagnshållplats, eller

d) ombord på en spårvagn,

3. *olycka med terrängmotorfordon*: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat ett terrängmotorfordon i rörelse, och

4. *olycka med fritidsfartyg*: en plötslig händelse eller serie av händelser som har involverat ett sjösatt fritidsfartyg.

Personuppgiftsansvar

6 § Transportstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i databasen.

Ändamål med behandlingen

7 § Personuppgifter får behandlas i databasen om det är nödvändigt för

1. framställning av statistik inom trafiksäkerhetsområdet,
2. forskning som avser trafiksäkerhet, eller
3. planering, uppföljning, utvärdering eller kvalitetssäkring av trafiksäkerhetsarbete.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att behandlingen inte är oförenlig med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Innehåll

8 § Databasen får innehålla uppgifter med anknytning till en sådan olycka som avses i denna lag och om personer som varit involverade i olyckan.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter enligt första stycket som får behandlas i databasen.

Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter

9 § Uppgifter om hälsa som avser personskador får behandlas i databasen och får användas som sökbegrepp. Inga andra personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får behandlas.

För ändamål som avses i 7 § andra stycket får uppgifter om hälsa och personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning behandlas endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Uppgifter som ska lämnas till databasen

10 § Vårdgivare som ger akutsjukvård och vars verksamhet innefattar ortopedi eller kirurgi ska till databasen lämna uppgifter som rör samtliga personer som söker vård eller har avlidit till följd av en olycka i trafikmiljö, en olycka med terrängmotorfordon eller en olycka med fritidsfartyg.

11 § Polismyndigheten ska till databasen lämna uppgifter om en sådan vägtrafikolycka, olycka med terrängmotorfordon eller olycka med fritidsfartyg som myndigheten fått kännedom om och som medfört personskada eller dödsfall.

12 § Kustbevakningen ska till databasen lämna uppgifter om en sådan olycka med fritidsfartyg som myndigheten fått kännedom om och som medfört personskada eller dödsfall.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheterna enligt 10–12 §§.

Pseudonymisering av personuppgifter

14 § Databasen får endast innehålla pseudonymiserade personuppgifter.

Trots första stycket får Transportstyrelsen i ett enskilt fall vidta åtgärder för att personuppgifter åter ska bli direkt hänförliga till enskilda registrerade, om det är absolut nödvändigt för

1. att säkerställa att uppgifter som myndigheten lämnar som underlag för officiell statistik är riktiga,
2. forskning som avser trafiksäkerhet, eller
3. att Transportstyrelsen ska kunna uppfylla sina skyldigheter som personuppgiftsansvarig.

Direktåtkomst

15 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Trafikanalys, Trafikverket, kommunala myndigheter och länsstyrelser får medges direktåtkomst till sådana personuppgifter i databasen som respektive myndighet behöver för de ändamål som anges i 7 § första stycket.

Universitet och högskolor som är myndigheter eller som vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska jämföras med myndigheter får medges direktåtkomst till personuppgifter i databasen, om uppgifterna behövs för forskning som avser trafiksäkerhet.

16 § Om uppgifterna i databasen ska användas i sådan forskning som omfattas av lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, får direktåtkomst enligt 15 § medges endast under förutsättning att såväl forskningen som behandlingen av uppgifterna har godkänts vid etikprövning enligt den lagen.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten samt om behörighet och säkerhet vid sådan åtkomst.

18 § Den som har medgetts direktåtkomst enligt 15 § ansvarar för att tillgången till personuppgifter begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

19 § Den som har medgetts direktåtkomst enligt 15 § har vid sådan åtkomst rätt att ta del av de uppgifter i databasen som avses i den paragrafen.

Längsta tid som personuppgifter får behandlas

20 § Personuppgifter i databasen får inte behandlas under längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål som anges i 7 § första stycket.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den längsta tid som personuppgifter får behandlas och om gallring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.